De samenleving maakbaar? Repareer ‘m eerst maar eens!

Posted on 16 februari 2022 by Paul Verburgt

Misschien was de koudste douche van de coronacrisis wel dat we de zorg niet op orde hebben. Te weinig IC, te weinig verplegend personeel en medisch materiaal en het onvermogen daar gedurende twee jaar verandering in te brengen.

Op een iets hoger niveau bezien: dominantie van de ziekenhuizen ten koste van verpleegzorg, thuiszorg, GGD en huisartsen. En voor het geheel: een eilandenrijk waar een minister, zelfs als hij heel bekwaam is, nauwelijks greep op kan krijgen.

Kenners zeiden niet verrast te zijn en ze hebben vast gelijk. Belangrijker is dat niemand die er toe doet, nu nog kan volhouden dat het allemaal best wel meevalt. De zorg is niet op orde en niet alleen in geval van een pandemie.

Maar de zorg is niet ons enige probleem. Er is bijna geen maatschappelijke sector die niet in een vergelijkbare verrommelde staat is geraakt. Politie, krijgsmacht, jeugdzorg, UWV, wegenonderhoud, volkshuisvesting, rechtspraak, immigratie, integratie, onderwijs, het is allemaal niet op orde.

Het is zelfs niet ‘gelukt’ om voldoende gas voor de winter op voorraad te hebben. Zoiets basaals, zelfs dat niet. De boel draait op het commitment van de medewerkers, op uw inschikkelijkheid en op hoop van zegen!

Dat de winter niet al te streng uitvalt. Dat ouders de dagelijkse lesuitval weten op te vangen met bijlessen. Dat u geduldig wacht op die ene politieauto die in uw regio nog rijdt. Dat u begrijpt dat u tien jaar op de wachtlijst voor een huurhuis moet staan. Dat militairen en politiemensen netjes doorwerken en niet mopperen dat ze nog steeds geen cao hebben.

En zo verder.

We hebben het hier niet over ‘incidenten’ die nog niet zijn opgelost zoals de kindertoeslagaffaire of de Groninger aardbevingskwestie. Nee, het gaat hier om de *the day to day business*. Het is allemaal verwaarloosd en uitgewoond.

Rutte: van antivisionair tot maakbaarheidsadept

Ondertussen is er een kabinet aangetreden dat de ideologie van de maakbare samenleving weer uit de mottenballen heeft gehaald. Hij stond bekend als de vleesgeworden antivisionair, maar in een paar maanden tijd is Rutte bekeerd tot maakbaarheidsadept (je moet toch wat om premier te blijven).

Ons worden schitterende toekomstbeelden voorgehouden. Koploper hier en kampioen daar. Wat zal de wereld daarvan opknappen!

Het meest extreme voorbeeld zijn de klimaatambities. Op wereldschaal totaal irrelevant, maar ‘we gaan ervoor!’. Minister Jetten wil niet eens meer horen dat de plannen wel haalbaar en betaalbaar moeten zijn, liet hij parmantig in de NRC optekenen. Dus of u van harte wil geloven in het nut van een temperatuurdaling van 0,000-en-een-beetje over tachtig jaar! En s.v.p. ook niet zaniken over de vervuiling van massale houtverbranding à raison van een kleine miljard per jaar.

Net zo losgezongen van de realiteit zijn de stikstofambities van het kabinet. Het juiste plantje op de juiste plek, alsof Nederland al niet eeuwen lang door de mens in cultuur is gebracht.

De klimaat- en stikstofplannen mogen wat kosten. 60 miljard wordt uitgetrokken, waarmee we de staatsschuld naar Italiaanse hoogten gaan opstuwen.

Maakbaar? Stapelen van chaos

Maar hier houdt het kabinet ’t niet bij. Het coalitieakkoord staat vol maakbaarheidsplannen. Het stikt van de verlangens, ambities en latten die hoger gelegd moeten worden. Transformatie hier en verandering daar. Het document leest als de offerte van een consultancybureau.

De maakbaarheidsadepten denken graag dat de wereld pas op orde is als zij hun plannen hebben uitgevoerd. De realiteit is echter dat het stapelen van veranderingen op een instabiele sector of organisatie, de chaos alleen maar vergroot. Bovendien – en dat is principiëler – worden veel die fraaie plannen door de betrokkenen vaak niet gewenst.

Mensen op de werkvloer (agenten, verpleegkundigen, rechters, wegwerkers etc.) willen meestal maar één ding: met zo min mogelijk gedoe van bovenaf en zonder nodeloze administratieve verplichtingen hun werk doen.

Daar heb je dus geen indrukwekkende transformaties en herstructureringen voor nodig, maar een rood potlood. Schrappen van de onzin is doorgaans de beste methode om een sector of organisatie weer tot leven en productiviteit te brengen. Meer nog dan grotere budgetten.

Zenders zonder antenne

Als de coalitiepartijen de moeite hadden genomen – en ze hebben toch maanden de tijd gehad – om eens naar de staat van de samenleving te kijken in plaats van naar hun eigen idealen en preoccupaties, dan hadden ze een heel ander coalitieakkoord geschreven.

Dan hadden ze vastgesteld dat de samenleving geen roze dromen verlangt, maar herstel van de *basics* van het leven. Dan hadden ze geconcludeerd dat de ‘dagelijkse’ samenleving verwaarloosd is en vaak met touwtjes en plakband aan elkaar hangt.

De impact daarvan is enorm. Niet alleen stagneert het werk van al die sectoren, maar het ondermijnt ook het vertrouwen van de burger in de overheid en de politiek.

Dat is vele malen belangrijker dan al die vergezichten en streefbeelden die nu in

het coalitieakkoord staan.

Het kan nog goed komen. Het kabinet rent met grote vaart af op een geweldig budgettair probleem: alleen al 9 miljard dit jaar en dat is de stand na 1 maand regeren. De rente stijgt eveneens razendsnel, dus het zogenaamd gratis geld voor de klimaat- en stikstoffondsen verdampt al voor het erin zit.

Bovendien wordt dit kabinet door nog geen derde van de samenleving gewaardeerd. De komende gemeenteraadsverkiezingen zullen dat nog eens onderstrepen.

Een mooi moment om tot bezinning te komen.

Het zal wel minder imposant zijn en zonder garantie op een plaats in de geschiedenisboeken, maar dit kabinet moet 'gewone' dingen gaan doen. Dit kabinet moet een *reparatiekabinet* worden. Voeten op de grond.

Weg met de maakbare samenleving, repareer 'm eerst maar eens.

Paul Verburgt *schrijft (minstens) wekelijks columns, artikelen of analyses voor Wynia's Week over politiek en samenleving. U kunt de broodnodige, nuchtere en onafhankelijke berichtgeving van Wynia's Week steunen. Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*